

Cirkularne nagrade

Inovacije žena za održivu budućnost

Cirkularna ekonomija

predstavlja savremeni ekonomski model koji povezuje privredni razvoj sa očuvanjem prirodnih resursa i smanjenjem negativnog uticaja poslovanja na životnu sredinu. Pored značajnog doprinosa zaštiti prirode, njena primena može posredno doprineti i **smanjenju društvenih nejednakosti**, uključujući **rodni jaz** – kroz otvaranje novih zelenih radnih mesta, podsticanje socijalnih inovacija, razvoj lokalnih biznisa i jačanje ekonomske nezavisnosti žena.

Kada su žene uključene u ove procese, koristi su višestruke: cirkularna ekonomija postaje moćan alat za ekonomsko osnaživanje žena i stvaranje pravednijeg društva. Da bi se taj potencijal ostvario, potrebno je obezbediti jednake šanse za žene u obrazovanju, dodatnim obukama i pristupu finansiranju, kao i podršku kroz mentorske programe, dodelu bespovratnih sredstava i mreže ženskog preduzetništva. Istovremeno, neophodno je menjati društvene norme i stereotipe koji ograničavaju učešće žena u tehničkim i ekološkim oblastima.

Veće uključivanje žena u zelenu i cirkularnu ekonomiju nije samo pitanje rodne ravnopravnosti – to je pitanje održivog razvoja. Kada žene imaju pristup znanju, finansijama i preduzetničkim prilikama u zelenim sektorima, one donose inovacije, jačaju lokalne zajednice i ubrzavaju zelenu tranziciju. Žensko liderstvo i preduzetništvo donose nove ideje i rešenja koja bolje odgovaraju potrebama zajednice, posebno u oblastima kao što su energetika, upravljanje otpadom, reciklaža i lokalna proizvodnja.

Uključivanje žena u procese cirkularne ekonomije znači stvaranje pravednije, otpornije i prosperitetnije zelene ekonomije koja koristi čitavom društvu. Samo uz ovakve uslove, cirkularna ekonomija može doprineti izgradnji inkluzivnijeg i održivijeg društva.

U zemljama Evrope i Centralne Azije, uključujući Srbiju, žene su i dalje nedovoljno zastupljene u zelenim poslovima i sektorima budućnosti. U Srbiji, žene čine svega trećinu svih preduzetnika, a većina njihovih preduzeća spada u mikrobiznise koji posluju sa ograničenim resursima i pristupom tržištu i finansijskoj podršci. Istovremeno, u sektorima sa velikim potencijalom za primenu cirkularnih modela – kao što su upravljanje otpadom, energetika i građevinarstvo – žene su zastupljene sa svega 10 do

27 odsto. Ovi podaci ukazuju na to da žene još uvek nisu dovoljno uključene u inicijative zelene tranzicije, ali i da upravo tu leži ogroman potencijal za njihovo veće učešće u poslovima budućnosti i jačanje njihove uloge u cirkularnoj ekonomiji.

Ipak, uprkos strukturnim ograničenjima, žene se sve aktivnije uključuju i postaju prepoznatljive pokretačice promena u oblastima kao što su održiva poljoprivreda, eko-dizajn, reciklaža, proizvodnja prirodnih proizvoda i razvoj cirkularnih usluga. Njihovi biznisi pokazuju da inovacije, briga o zajednici i održivost mogu biti temelj novog ekonomskog modela koji donosi koristi i društvu i životnoj sredini.

Prepoznajući značaj doprinosa žena cirkularnoj ekonomiji, Ministarstvo zaštite životne sredine i Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Srbiji, uz podršku Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF), pokrenuli su javni poziv „**Jačanje uloge poslovnih žena u cirkularnoj ekonomiji – Cirkularne nagrade**”. Cilj inicijative bio je da se ženama u preduzetništvu pruži podrška da svoje ideje pretvore u održive poslovne modele i postanu pokretačice zelene transformacije u svojim zajednicama.

Poziv raspisan u martu 2025. godine privukao je preko 70 različitih ideja koje su predložile žene iz različitih sektora, od socijalnih preduzetnica do naučnica. Ovakav odziv pokazuje rastuću spremnost i motivisanost žena da aktivno učestvuju u zelenoj transformaciji Srbije. Među brojnim inspirativnim idejama podržano je 20 inicijativa poslovnih žena, sa nagradama u vrednosti od 5.000 do 20.000 američkih dolara, u ukupnom iznosu od 240.000.

Cirkularne nagrade su dodeljene inovativnim rešenjima koja pokazuju kako principi cirkularnosti mogu oživeti u praksi, kroz smanjenje otpada, ponovnu upotrebu materijala, efikasnije korišćenje energije i razvoj novih poslovnih modela. Podržani projekti pokazuju snagu **ženskog preduzetništva** u različitim sektorima, od poljoprivrede, turizma i mode do uslužnih delatnosti i digitalnih tehnologija. Svojim idejama, dobitnice Cirkularnih nagrada ne samo da unapređuju sopstvene poslovne aktivnosti, već inspirišu zajednice **šiom Srbije** da prihvate održive prakse i zajedno grade cirkularnu budućnost u kojoj su **žene ključni akteri zelene transformacije**.

Dodatna vrednost javnog poziva je i nastojanje da se nagrađeni timovi povežu i nastave da razmenjuju iskustva. Takvo povezivanje otvara prostor za razmenu

znanja, ideja i podrške, čime se stvaraju zajednice prakse koje osnažuju žene, jačaju njihovu vidljivost i podstiču zajedničke projekte. Umrežavanje među ženama preduzeticama ima ključnu ulogu u razvoju cirkularne ekonomije. Kroz zajedničko delovanje, žene dele znanja i resurse, podržavaju jedna drugu i stvaraju prostor za nove ideje i inovacije. Zahvaljujući umrežavanju, ženski biznisi postaju vidljiviji, lakše dolaze do tržišta, partnera i investitora, a preduzetnice dobijaju priliku da zajednički utiču na razvoj održivih praksi i lokalnih zajednica.

Takve mreže ne jačaju samo ekonomsku samostalnost žena, već podstiču saradnju, solidarnost i zajedničko učenje. Umrežene žene postaju pokretačice inovacija i promena, povezujući lokalne inicijative u širu mrežu ideja koja ubrzava zelenu transformaciju Srbije. Kroz javni poziv i dodeljene Cirkularne nagrade, mnoge preduzetnice već su pokazale kako se inovacije, održivost i društvena odgovornost mogu spojiti u praksi.

Upoznajte podržane inicijative koje menjaju način na koji razmišljamo o poslovanju, prirodi i budućnosti — i inspirišu druge žene da zakorače putem cirkularne ekonomije.

Okružena – Zatvaramo krug od ajvara do BioSundera

Sprovodi: zanataska radnja „Nanin recept s juga” iz Vranja

Projekat „Okružena” pretvara otpad iz proizvodnje ajvara – ljuske, stabljike i pulpu – u inovativnu, potpuno biorazgradivu alternativu klasičnim sunderima za čišćenje.

Na taj način uvodi se cirkularni model u proizvodnju hrane, spajajući tradiciju i inovacije i smanjujući količinu otpada koji bi završio na deponiji. U proizvodnji se koriste kratki lanci snabdevanja koji omogućavaju da sve komponente potiču iz lokalne zajednice, što dodatno doprinosi održivosti projekta. „Okružena” uvodi i inovativni pristup kroz primenu savremenih tehnologija – automatizovanih mašina za etiketiranje i digitalnog alata za praćenje resursa – koji obezbeđuju veću efikasnost i transparentnost čitavog procesa, uz praćenje ekoloških uticaja u realnom vremenu. U proces proizvodnje uključene su žene iz ruralnih područja Vranja, čime se podržava njihovo ekonomsko osnaživanje i pomaže umrežavanje. Za njih su organizovane i edukativne radionice o cirkularnoj ekonomiji i održivom poslovanju.

01

Agroštit – Pomozimo mladicama da porastu

Sprovodi: preduzeće „Kuerk DOO” iz Beočina

Projekat „Agroštit” razvija inovativan ekološki proizvod od recikliranih gumenih granula, namenjen zaštiti mladih stabala u poljoprivredi, urbanom ozelenjavanju i komunalnim sistemima.

Postavljen oko stabla, „Agroštit” sprečava rast trave i omogućava košenje bez dodira sa trimmerom, koji predstavlja jedan od glavnih uzroka mehaničkog oštećenja mladih biljaka. Takođe, deluje i kao termoregulator – leti zadržava vlagu, a zimi štiti koren od smrzavanja. Zahvaljujući stabilnoj strukturi, „Agroštit” se ne pomera pod uticajem vetra i obezbeđuje optimalne uslove rasta mladica. Ovim cirkularnim rešenjem, otpadne gume dobijaju novu namenu kao otporni i dugovečni proizvod sa širokom primenom, čime se sprečava njihovo odlaganje na deponije i produžava životni ciklus materijala. Postoji i mogućnost prilagodljivosti proizvoda, kako bi se mogao koristiti u različitim industrijskim, pejažnim, sportskim ili kućnim primenama.

Od ostatka do ekstrakta – Hladno ceđenje ulja iz semenki jagodastog voća

Sprovodi: preduzetnica Stana Karić iz Brusa

Projekat „Od ostatka do ekstrakta” uvodi cirkularni proces u domaću prehrambenu proizvodnju kroz preradu semenki jagodastog voća (maline, kupine, jagode) koje ostaju nakon izrade sokova i sirupa.

Prilikom prerade dobija se visokokvalitetno hladno ceđeno ulje bogato antioksidansima, vitaminima i masnim kiselinama. Specijalizovane mašine za sušenje, mlevenje i ceđenje omogućavaju da se otpadni biljni materijal pretvori u vredan resurs, smanjujući količinu otpada i stvarajući novi proizvod. Principi cirkularne ekonomije primenjuju se na više nivoa: iskorišćavanje sekundarnog resursa, minimalna potrošnja energije u procesu (niske temperature sušenja i prerade), redizajn proizvodnog procesa da obuhvati više faza vrednosti, kao i ponovna upotreba ambalaže. Ostatke nakon ceđenja ulja moguće je dodatno koristiti kao sirovinu za prirodnu kozmetiku ili kao stočnu hranu, čime se ciklus materijala zaokružuje. Projekat predviđa godišnju preradu od 500 do 800 kilograma ostataka, sa ciljem testiranja i lansiranja ulja od semenki na tržište. Poseban akcenat stavljen je na uključivanje žena iz ruralnih krajeva opštine Brus u obuku za preradu, čime se podstiče njihovo zapošljavanje, preduzetništvo i ekonomsko osnaživanje.

03

MEA Revolution – Održiva lepota iz lokalnih resursa

Sprovodi: preduzeće „MEA Revolution DOO” iz Čačka

Projekat „MEA Revolution” razvija održiv model proizvodnje kozmetike zasnovan na ekstrakciji aktivnih jedinjenja iz ostataka bobičastog voća primenom ekoloških rastvarača, koji imaju do 60% niži ugljenični otisak u poređenju sa klasičnim organskim rastvaračima.

Zahvaljujući svojoj jednostavnosti i niskoj ceni komponenti tehnologija koju koristi, „MEA Revolution” je idealna za primenu u malim proizvodnim pogonima. Upotrebom domaćih sirovina umesto uvoznih dodatno se smanjuju transportne emisije i jačaju lokalni lanci vrednosti, čime se direktno primenjuju principi cirkularne ekonomije. Zahvaljujući ovom projektu, uz tehnologiju koja omogućava izdvajanje jedinjenja na energetski efikasan način, na tržištu će se naći tri nova kozmetička proizvoda: dnevna krema protiv starenja kože i urbanog stresa, detoks balzam/stik za usne, obraze i kapke sa regenerativnim efektom i piling maska.

LALU RE-PAK – Cirkularna tranzicija u proizvodnji brze hrane

Sprovodi: preduzeće „FAST FOOD LALU” iz Beograda

Inicijativa „LALU RE-PAK – Romkinja predvođi cirkularnu tranziciju u *street food* sektoru” razvija održiv i inkluzivan model ugostiteljstva koji pokazuje da cirkularna ekonomija nije rezervisana samo za velike sisteme, već i za male preduzetnike.

Street food kao dominantno „jednokratni” model se transformiše u „cirkularni”, vraćajući ambalažu u promet i obezbeđujući hrani drugi život. Projekat u funkcionisanje male proizvodnje brze hrane uvodi višekratnu, ekološku ambalažu koju proizvode žene iz romske zajednice i na taj način eliminiše plastiku. Pored održivog pakovanja, akcenat je i na smanjenju otpada od hrane, tako što će radnice od preostalog hleba praviti krekerke, panir i začinjeni čips. Kupcima koji donesu sopstvenu ambalažu obezbeđen je popust, a kroz mobilnu prodaju putem električnog vozila, vlasnica proizvodnje će svoje proizvode, ali i poruku o važnosti održivih praksi, približiti kupcima na gradskim pijacama, tokom manifestacija, kao i u 20 romskih naselja.

05

Biolarva Tek – Biološki larvicid protiv komaraca

Sprovodi: preduzeće „BioLarva Tech” iz Beograda

Projekat „Biolarva Tek” razvija ekološki prihvatljiv larvicid protiv komaraca, bezbedan za ljude, životinje i ceo vodeni ekosistem.

Inovacija se zasniva na mikrobiološkim agensima koji privlače larve i efikasno ih eliminišu pre nego što se razviju u odrasle jedinke i potencijalne prenosioce bolesti. U proizvodnji se koriste biljne sirovine i nusproizvodi poljoprivrede i pivarstva, čime se smanjuje otpad i podstiče cirkularna ekonomija. Projekat vodi tim žena, molekularnih biološkinja, čime se promoviše žensko liderstvo u nauci i razvoju održivih tehnologija. Cilj je da se razvije i registruje funkcionalan biolarvicid spreman za tržište, i primenljiv u različitim sredinama. Na ovaj način, „Biolarva Tek” doprinosi javnom zdravlju, zaštiti biodiverziteta i otvara nova radna mesta u oblasti biotehnologije i životne sredine. Projekat je osmišljen tako da rezultati i znanja budu dostupni i drugim akterima - javnim preduzećima, zdravstvenim i ekološkim institucijama, kao i preduzetnicama zainteresovanim za razvoj poslovanja u oblasti biocidnih sredstava.

Od prirode, za prirodu – Održiva proizvodnja lešnika kroz inovaciju žena

Sprovodi: preduzetnica Jasna Mauković iz Šida

Ova inicijativa unapređuje održivu poljoprivredu kroz primenu principa cirkularne ekonomije i ekoloških tehnologija, sa fokusom na uzgoj lešnika i njihovu preradu u kozmetičke i prehrambene proizvode.

Domaćinstvo koje stoji iza ove inicijative već uspešno proizvodi prirodne kozmetičke proizvode, dok je proizvodnja humusa nova održiva praksa u njihovom poslovanju. Projekat od faze proizvodnje do promocije i prodaje sprovode žene, čime se jača njihova ekonomska nezavisnost i uloga u lokalnoj zajednici. Poslovni model zasniva se na zatvaranju ciklusa proizvodnje – sav otpad iz uzgoja i prerade pretvara se u nove proizvode. Biljna masa koristi se za dobijanje humusa, a nusproizvodi iz ceđenja ulja pretvaraju se u proteinsko brašno bez glutena, čime se eliminiše otpad i povećava ekonomska vrednost svake faze proizvodnje. Očekivani merljivi rezultati uključuju povećanje prinosa lešnika za 100% po hektaru, potpunu eliminaciju sintetičkih đubriva, smanjenje upotrebe pesticida za preko 80%, proizvodnju najmanje 1-2 tone humusa godišnje po hektaru, povećanje kapaciteta za proizvodnju kozmetičkih ulja za 50% i smanjenje emisije CO₂ za 10–15%. Inicijativa je primenljiva i u drugim gazdinstvima u Srbiji i pokazuje da ekološka i profitabilna poljoprivreda mogu ići ruku pod ruku.

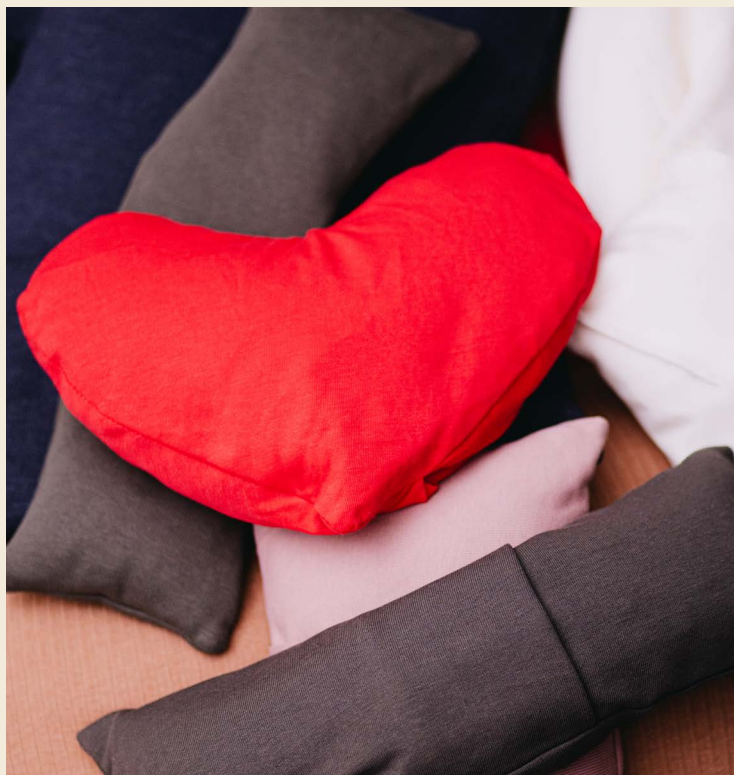
07

Cirkularno kreativna ekonomija za Knjaževac – Koštica dizajn

Sprovedi: preduzeće „GRIN INTERNATIONAL” iz Knjaževca

Inicijativa „Koštica dizajn” razvija proizvodnju jastuka i taburea, koristeći pri njihovoj izradi otpad iz tekstilne i kožarske industrije, dok se za punjenje koriste prirodno osušene koštice višnje, čime se smanjuje količina otpada koji bi inače završio na deponiji.

Prednost ovih proizvoda je što se izrađuju od već upotrebljenih prirodnih materijala – kože, pamuka i biootpada – a punjenje se može dopuniti ili potpuno zameniti, čime se produžava životni vek proizvoda. Koštice se lako pomeraju i oblikuju, obezbeđujući dobru cirkulaciju vazduha i mogu koristiti za punjenje jastuka i drugih upotrebnih predmeta. U punjenju se mogu grejati ili pak hladiti pa tako koristiti za obloge. Takođe se mogu lako reciklirati. Projekat povezuje lokalnu proizvodnju u opštini Knjaževac sa principima cirkularne ekonomije i održivog dizajna, stvarajući inovativne, ekološke proizvode. Poseban fokus je na zapošljavanju žena iz ranjivih grupa, uključujući majke sa decom sa invaliditetom i dugotrajno nezaposlene, čime inicijativa doprinosi inkluziji i ekonomskom osnaživanju zajednice.

Zero Waste Protein Cookies

Sprovodi: preduzeće „Anđeli delicije DOO” iz Beograda

Ova cirkularna inicijativa razvija zdravu poslasticu i visokoproteinske proizvode koristeći lokalne žitarice koje su nusproizvod pivarskog procesa, bogate biljnim proteinima i probiotičima, bez šećera.

Na taj način, otpad iz pivara se pretvara u dragocenu sirovinu za proizvodnju keksa, pločica i drugih veganskih proizvoda. Fokus je na kreiranju visokokvalitetnih proizvoda koji su nutritivno bogati, dok se istovremeno rešava problem otpada u pivarskoj industriji. U daljem razvoju, planirano je sušenje žitarica, koje bi kasnije mogli koristiti i drugi proizvođači kao visokoproteinsku sirovinu za kolače, peciva, hleb i testenine. Na ovaj način, projekat promoviše cirkularnu ekonomiju, lokalne resurse i održivu proizvodnju hrane.

Biootpadom inspirisana zelena kozmetika – Održivi korak ka cirkularnoj bioekonomiji

Sprovođi: preduzeće „Sofi DOO” iz Petrovaradina

Inicijativa predlaže inovativan model cirkularne ekonomije, koji kroz proizvodnju biouglja iz koštica kajsije, smanjuje biootpad iz poljoprivrede i prehrambene industrije, produžava upotrebu materijala i čuva prirodne resurse.

Biouglj se koristi u proizvodnji maski za lice koje eliminišu toksine i nečistoće, pružajući održivu alternativu komercijalnom aktivnom uglju. Biouglj može da apsorbira nečistoće i sebum, ali i da otpušta hranljive materije ili bioaktivna jedinjenja u maski, smanjujući potrebu za dodatnim sastojcima. Ne manje važna je i činjenica da je biouglj od koštica kajsije stabilan oblik ugljenika koji, kada se ugradi u proizvode, može da veže ugljenik tokom dužeg perioda, što dovodi do smanjenja emisija. Ovakvom proizvodnjom nude se ekonomski isplativije alternativne sirovine koje smanjuju tržišnu cenu finalnog proizvoda za 30%.

Spasimo vunu – Od otpada do resursa

Sprovodi: udruženje „EkoValovi” iz Beograda

Inicijativa „Spasimo vunu” pretvara sirovu ovčiju vunu, koja se u Srbiji često baca kao otpad, u vredan resurs za izradu prirodnih, ručno rađenih proizvoda i poljoprivrednih materijala.

Kroz osnivanje Ženskog zadružnog inkubatora, projekat direktno osnažuje najmanje 50 žena iz Barajeva i Knjaževca, kroz praktične obuke u tehnikama pustovanja. Ženama će biti dostupan zajednički prostor za rad, alati, mentorska podrška, kao i kanali za plasman proizvoda na tržište. Na taj način, tradicionalni zanati dobijaju novu ulogu u savremenom, održivom biznis modelu koji povezuje dizajn, ekologiju i lokalni razvoj. Projekat doprinosi smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte, podstiče preduzetništvo i promoviše vunu kao prirodan, višestruko primenljiv materijal. Kroz inicijativu „Spasimo vunu” planirani su istraživanje i promocija korišćenja neprerađene vune u baštovanstvu (mulčiranje, izolacija), što predstavlja novu i veoma retko primenjivanu praksu u Srbiji.

Priroda u tvojoj kosi – Prirodni šampon sa pepelom

Sprovodi: preduzeće „S.E.L.O 1888” iz Malog Crnića

Projekat „Priroda u tvojoj kosi” razvija prvi prirodni šampon sa pepelom u Srbiji, inspirisan tradicionalnim receptima i principima cirkularne ekonomije.

Šampon se pravi od recikliranog drvenog pepela i obogaćen je lekovitim biljem poput ružmarina, lavande, koprive i kamilice, bez sulfata i parabena. Ovaj ekološki proizvod promovise zdravu negu kose i istovremeno smanjuje količinu otpada, koristeći obnovljive resurse iz lokalne zajednice. Projekat uključuje zapošljavanje i obuku žena iz nerazvijenih područja, uključujući ih u sve faze proizvodnje – od pripreme sirovina do marketinga i prodaje. Kroz sistem ponovnog punjenja i upotrebu ambalaže koja može da se reciklira, inicijativa gradi održiv model poslovanja koji spaja tradiciju, inovaciju i žensko preduzetništvo.

Prirodni sok od tamjanike TamTaNika – I prerada ostataka biomase u dodatak za superhranu

Sprovodi: preduzetnica Mina Vereš iz Blaca

Projekat „TamTaNika” primenjuje cirkularni model u proizvodnji prirodnog soka od grožđa sorte tamjanika, tako što ostatke komine pretvara u funkcionalni prah *SuperNika* za superhranu.

Na porodičnom gazdinstvu u Blacu razvijen je proces koji spaja tradicionalnu proizvodnju soka sa savremenim ekološkim pristupom, smanjujući emisije ugljen-dioksida i količinu otpada. Projektne aktivnosti obuhvataju proizvodnju potpuno prirodnog soka od autohtone sorte grožđa tamjanika (TamTam sok), namenjenog pre svega deci, ali i odraslima koji ne konzumiraju alkoholna pića, kao zdrava i osvežavajuća alternativa. Komina, koja ostane nakon proizvodnje TamTam soka, se dalje prerađuje sušenjem i mlevenjem radi dobijanja novog proizvoda *SuperNika*. To je prah bogat dijetetskim vlaknima, polifenolima, proteinima i celulozom, koji se može koristiti kao funkcionalni dodatak hrani. Ova inicijativa pokazuje kako lokalna gazdinstva mogu spojiti tradiciju, nauku i održivost u stvaranju proizvoda visoke dodate vrednosti.

Probudi kožu – Uljani piling od kukuruznih mekinja

Sprovodi: preduzeće „Vodenica Dren” iz Mionice

Projekat „Probudi kožu” pokreće vodenica Dren iz sela Ključ, koja tradicionalno melje kukuruz, a sada od nusproizvoda, kukuruznih mekinja, stvara prirodni uljani piling.

Ova inicijativa primenjuje principe cirkularne ekonomije, pretvarajući otpad u resurs i smanjujući industrijski otpad za 30%. Za razliku od standardnih proizvodnih modela, ovaj projekat koristi sopstveni otpad kao osnovnu sirovinu, čime eliminiše troškove nabavke i transporta, ali i omogućava potpunu kontrolu nad lancem vrednosti. Proizvod nastaje po recepturi magistra farmacije i kombinuje mekinje sa lekovitim biljem i prirodnim uljima. U projekat su uključene žene iz ruralnih sredina, uključujući i žene sa invaliditetom, koje prolaze obuke i stiču priliku za sopstveni prihod. „Probudi kožu” spaja tradiciju, inovaciju i održivost u stvaranju jedinstvenog, lokalnog brenda prirodne kozmetike.

Brigid BIO krug – Biljke bez otpada

Sprovodi: preduzeće „FDS PROVANSA.RS” iz Vrbasa

Projekat „Brigid BIO krug” razvija održiv model proizvodnje supstrata i proizvoda za negu sobnih biljaka, bez upotrebe treseta i plastike.

Fokus je na BIO prihrani razvijenoj isključivo od biljnih i kompostnih materijala, zameni sintetičkih đubriva i uvođenju 100% biorazgradive ambalaže. Proizvodi se prave od sekundarnih sirovina iz prehrambene i biljne industrije, kao što su kokosovo vlakno, glistenjak i biljna biomasa, čime se otpad pretvara u resurs. Ova inicijativa uključuje i razvoj mobilne aplikacije koja će služiti kao pametni asistent korisnicima pri uzgoju biljaka, kroz pružanje personalizovanih saveta o zalivanju, prihrani ili potrebi za presađivanjem. „Brigid BIO krug” primenjuje holistički pristup, od nabavke sirovina, preko proizvodnje, do digitalne podrške krajnjem korisniku i demonstrira kako se princip „biljke bez otpada” ostvaruje u praksi.

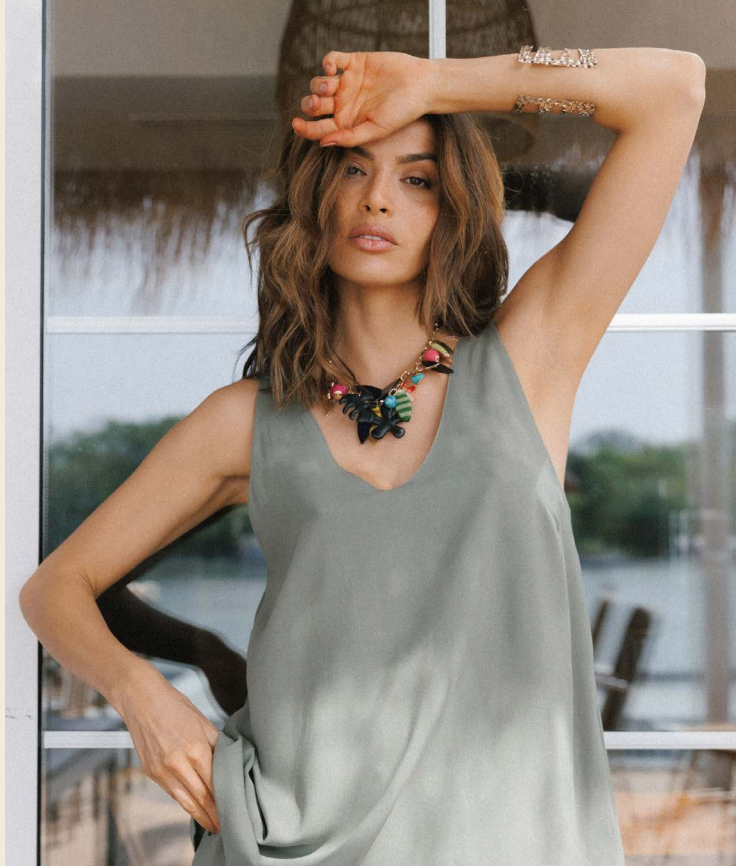
MEKIŠA – Neuništive, mekane i perive knjige za decu i bebe

Sprovodi: preduzeće „HUPA DOO” iz Bačke Topole

„MEKIŠA“ uvodi cirkularni pristup u dečije izdavaštvo proizvodnjom neuništivih, mekih i perivih knjiga za decu i bebe.

Knjige se izrađuju od netkanog tekstila otpornog na habanje, cepanje i pranje, što omogućava dugotrajnu upotrebu i smanjuje potrebu za čestom zamenom, uz niži ekološki otisak. Pored šest postojećih naslova, razvija se još sedam novih, koji će kasnije biti registrovani u Narodnoj biblioteci Srbije. Uz inovativni koncept izrade knjiga, „MEKIŠA“ kreira i igre pamćenja i puzzle, dodatno obogaćujući ponudu za decu. Na realizaciji projekta biće angažovano devet žena iz različitih oblasti, a jedan od ciljeva je i izrada internet stranice koja će služiti za promociju i prodaju naslova.

CozyReWear – Ponovna upotreba i reciklaža tekstila

Sprovodi: preduzeće „COZY2WEAR” iz Beograda

Projekat „CozyReWear” razvija održivi model u modnoj industriji kroz potpunu cirkularnost tekstila, od dizajna i proizvodnje do ponovne upotrebe i reciklaže.

„Cozy2wear” već koristi organski pamuk i prirodne materijale, a ova inicijativa razvija krojački centar za prepravke i redizajn vraćene garderobe, sa ciljem ponovnog vraćanja na tržište. Kupci će biti motivisani popustima da vraćaju korišćene komade garderobe, dok će neiskoristivi materijal biti recikliran u saradnji sa Ženskim reciklažnim centrom Užice, koji promovise socijalnu inkluziju i zapošljavanje žena. „CozyReWear” zatvara puni krug mode bez otpada i podiže svest o odgovornoj potrošnji.

Eco×Deco – Nameštaj od građevinskog tekstilnog otpada

Sprovodi: preduzeće „Zona eksperimenta” iz Beograda

Inicijativa „Eco×Deco” pretvara građevinski tekstilni otpad u moderan nameštaj i dekorativne predmete: jastuke, podne jastuke, krevete, stolove, stolice za enterijer i eksterijer.

Proizvodni proces obuhvata prikupljanje, sortiranje, pranje i mlevenje otpadnih membrana; razvoj dizajna i krojnih lista i šivenje pilot i finalne kolekcije. Očekuje se korišćenje najmanje 300 kg otpada, čime se sprečava emisija oko 690 kg ugljen-dioksida. U proces proizvodnje biće uključene žene iz tekstilnog sektora, koje će raditi na šivenju, doradi i ručnoj obradi proizvoda od otpadnih membrana. Predviđeno je i kreiranje vizuelnog identiteta brenda i prodajne veb platforme. Projekat sprovodi Zona eksperimenta i sarađivaće sa brendom Oks pillows i kompanijom ArTech inženjering.

Modular Home Units (MHU) – Modularne kuće

Sprovodi: preduzetnica Olja Radovanović iz Ralje

Projekat „Modular Home Units (MHU)” razvija inovativan sistem modularnih kuća koje se lako proizvode, prenose i sklapaju, uz minimalan ekološki otisak.

Cilj projekta je da omogući brzu, jeftinu i adaptabilnu stambenu jedinicu koja će biti lako prilagodljiva različitim životnim potrebama i urbanim i ruralnim uslovima. Kuće se izrađuju od lokalnih i recikliranih materijala, čime se emisije ugljen-dioksida smanjuju i do 50% u odnosu na klasičnu gradnju. Model uključuje osnivanje mikro-proizvodnih centara u kojima žene preuzimaju ključne uloge u dizajnu, proizvodnji i montaži. Prvi prototip biće završen i testiran u realnim uslovima, uz prikaz tehničkih specifikacija i 3D vizuelizaciju. MHU spa-ja održivu arhitekturu, cirkularnu ekonomiju i žensko preduzetništvo i nudi novu infrastrukturu za pristupačno i zeleno stanovanje.

Mreža industrijske solidarne simbioze – MISS

Sprovodi: preduzeće „Zavičaj u tegli” iz Beograda

Projekat MISS integriše mrežu seoskih žena i socijalnih preduzetnica u održive lance snabdevanja hrane i prirodne kozmetike. Kroz unapređenje digitalne platforme preduzetnice dobijaju podršku za unapređenje ekoloških i društvenih standarda poslovanja.

www.industrijskasimbioza.rs

Biće uključeno preko 50 žena, uz smanjenje otpada za najmanje 30% i emisije ugljen-dioksida za 5–10%. Projekat povezuje proizvođačice kroz socijalnu franšizu i primenu cirkularnih praksi, poput izrade sapunskog sredstva za odbijanje insekata od biljnih ostataka. MISS promoviše održivo preduzetništvo, digitalnu transformaciju i solidarnu ekonomiju u ruralnim zajednicama.

„Podrška koju smo dobili bila je presudna da započnemo istraživanja nutritivnih svojstava brašna napravljenog od komine, nakon proizvodnje soka od grožđa „TamTaNike“. Ovaj projekat predstavlja naš prvi sistemski korak ka potpunoj valorizaciji otpada i kreiranju novih, zdravih proizvoda iz lokalnih resursa.”

Mina Todić, Prirodni sok od tamjanike „TamTaNika”
i prerada ostataka biomase u dodatak za superhranu

„Cirkularna nagrada nam je omogućila da svoju ideju pretvorimo u konkretan proizvod i da voćni ostatak podignemo na nivo vrednog resursa, umesto da završi na otpadu. Podrška tokom celog procesa bila je jasna, pravovremena i podsticajna, a ovo iskustvo nam je otvorilo nove mogućnosti za razvoj, osnažilo ulogu žena iz ruralnih sredina i pružilo nam sigurnost i motivaciju da nastavimo sa stvaranjem novih cirkularnih proizvoda.”

Stana Karić, Od ostatka do ekstrakta”
hladno ceđenje ulja iz semenki jagodastog voća

„Cirkularnu nagradu iskoristili smo da razvijemo novu, unapređenu verziju naših kolačića. Brend „Anđeli” već je prepoznatljiv po ovsenim kolačima, pa će i ovaj Zero Waste kolačić zadržati ovsenu bazu. U novoj recepturi koristimo i žitarice koje ostaju nakon proizvodnje piva, pri čemu proces vrenja uklanja većinu ugljenih hidrata, dok nutritivne vrednosti ostaju sačuvane. Tako dobijamo bogat izvor proteina, omega masnih kiselina i vitamina E, koje smo iskoristili da napravimo prvi proteinski kolačić na tržištu Srbije (i šire) koji je istovremeno bogat i proteinima i vlaknima. Svaki kolačić sadrži čak 10 g proteina.”

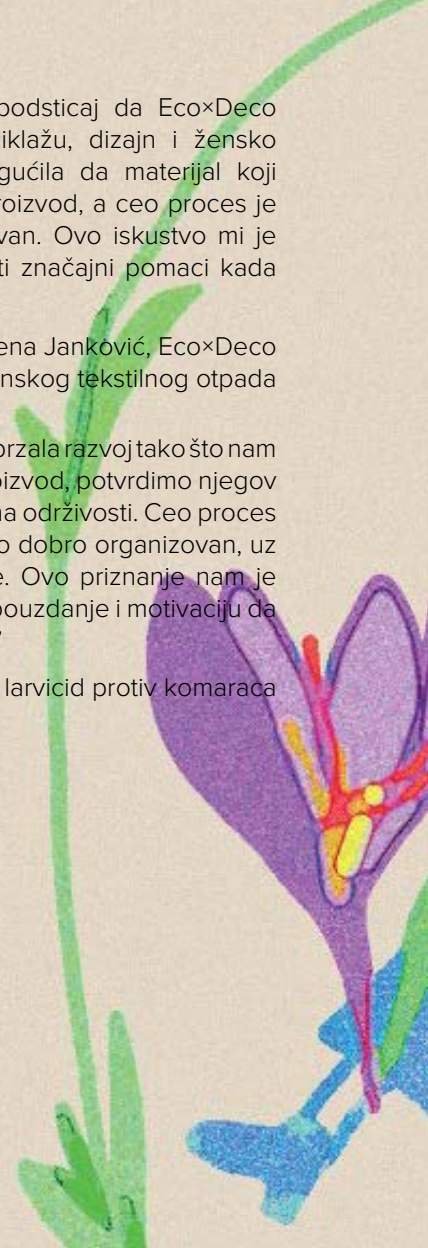
Milica Ličina, Zero Waste Protein Cookies

„Cirkularna nagrada je bila ključni podsticaj da Eco×Deco zaživi kao inicijativa koja spaja reciklažu, dizajn i žensko preduzetništvo. Podrška mi je omogućila da materijal koji obično nema vrednost pretvorim u proizvod, a ceo proces je bio konkretan, podsticajan i inspirativan. Ovo iskustvo mi je pokazalo da male ideje mogu postati značajni pomoci kada dobiju pravu vrstu podrške.”

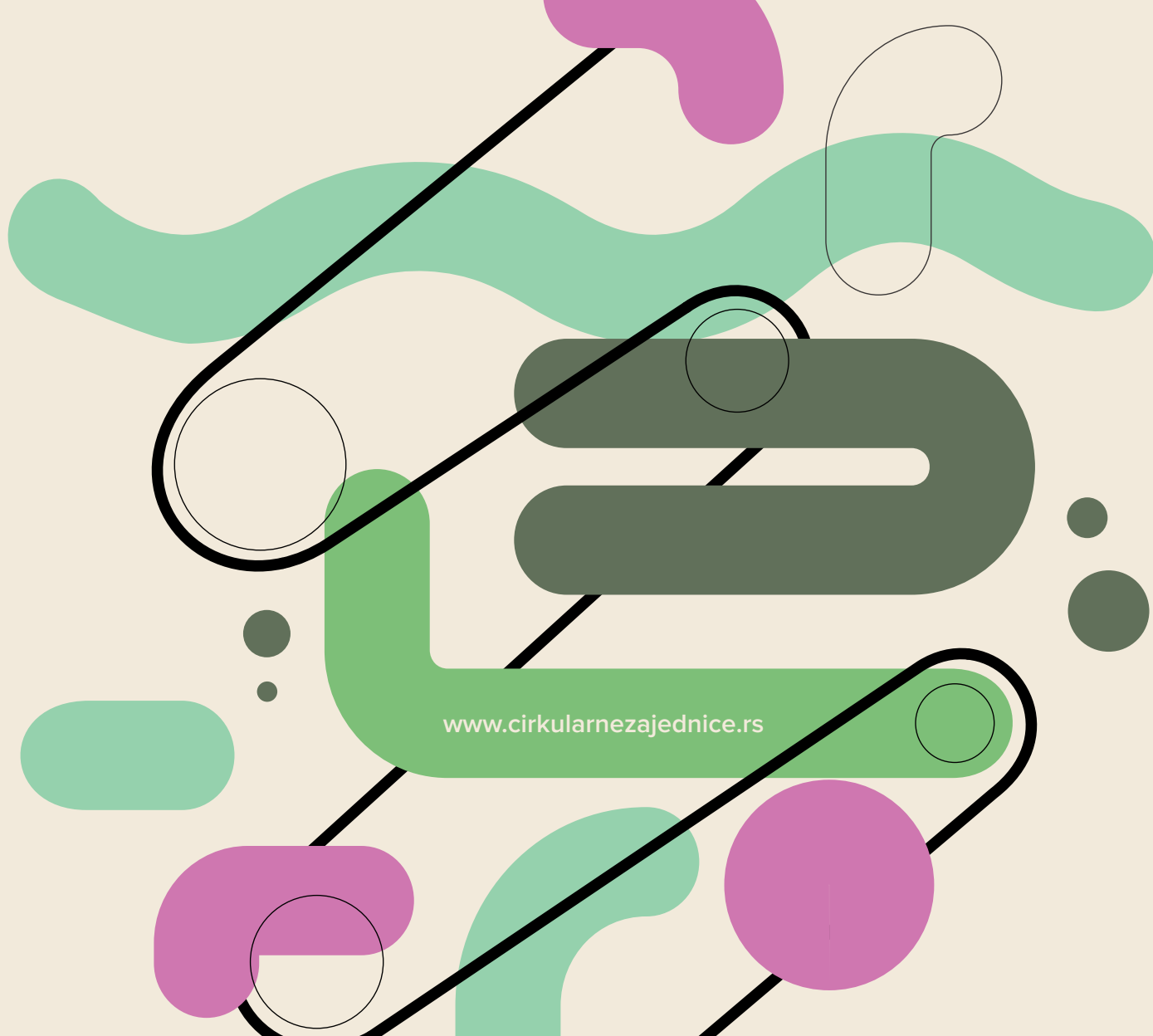
Jelena Janković, Eco×Deco
nameštaj od građevinskog tekstilnog otpada

„Cirkularna nagrada nam je značajno ubrzala razvoj tako što nam je omogućila da jasnije definišemo proizvod, potvrdimo njegov potencijal i ojačamo model zasnovan na održivosti. Ceo proces je bio podržavajuć, profesionalan i vrlo dobro organizovan, uz smernice koje su nam zaista koristile. Ovo priznanje nam je donelo veću vidljivost, dodatno samopouzdanje i motivaciju da uđemo sigurnije u sledeće faze rasta.”

Teodora Marković, biološki larvicid protiv komaraca

www.cirkularnezajednice.rs